RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI KAPITALLASHUVINI BOSHQARISH

Xujamuratov A.M.
"O`zsanoatqurilishbank" ATB department direktori, PHD
Eshchanova Mohira Uktamovna
O'zbekiston Respublikasi
Bank - moliya akademiyasi 2 - kurs tinglovchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.20441057

Annotatsiya. *Mazkur maqolada raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklari kapitallashuvini boshqarishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida bank tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etishning moliyaviy samaradorlik, kapital yetarliligi va banklarning raqobatbardoshligiga ta'siri tahlil qilindi. Shuningdek, O'zbekiston bank tizimida mobil banking, internet banking va elektron to'lov xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari o'rganildi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli bank xizmatlarining kengayishi operatsion xarajatlarni kamaytirish, komission daromadlarni oshirish hamda bank kapitali barqarorligini mustahkamlashga xizmat qilishi aniqlandi. Maqola yakunida tijorat banklari kapitallashuvini boshqarishni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.*

Kalit so'zlar: *raqamli transformatsiya, tijorat banklari, kapitallashuv, bank kapitali, fintech, mobil banking, kapital yetarliligi, moliyaviy barqarorlik, elektron to'lovlar, bank risklari.*

KIRISH

Zamonaviy moliyaviy tizimda raqamli transformatsiya tijorat banklarining kapital yetarligi, moliyaviy barqarorlik va raqobatbardoshlik standartlarini tubdan o'zgartirmoqda. O'zbekistonda "Digital Uzbekistan 2030" strategiyasi bilan bank tarmog'i onlayn xizmatlar, mobil bank, kiber-oplata, API-lar orqali integratsiyalar va fintex ekotizimlari (masalan, Uzum, Click, Payme) bilan mukammal birlashayotgan bo'lsa, bu jarayon bank kapitali tarkibini ham qayta qurmoqda.

Jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi moliya-bank tizimida ham tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. So'nggi yillarda bank xizmatlarini raqamlashtirish, masofaviy xizmat ko'rsatish tizimlarini rivojlantirish hamda fintech texnologiyalarini joriy etish tijorat banklari faoliyatining ustuvor strategik yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Raqamli transformatsiya bank tizimi samaradorligini oshirish bilan bir qatorda, tijorat banklari kapitallashuviga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Chunki raqamli bank xizmatlari operatsion xarajatlarni qisqartirish, tranzaksiya hajmini oshirish va yangi mijozlarni jalb qilish orqali banklarning daromadliligini oshiradi. Natijada bank kapitalining barqarorligi mustahkamlanadi.

Bugungi kunda O'zbekiston bank tizimida ham keng ko'lamli transformatsion islohotlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining bank tizimini isloh qilishga oid qarorlari asosida tijorat banklarida zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish, elektron to'lov tizimlarini rivojlantirish va masofaviy xizmatlar ulushini oshirish bo'yicha muhim chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma’lumotlariga ko‘ra, so‘nggi yillarda mobil banking foydalanuvchilari soni hamda elektron to‘lovlar hajmi sezilarli darajada ortgan. Bu esa bank tizimida raqamli xizmatlarga bo‘lgan talabning oshib borayotganidan dalolat beradi.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiya jarayonlari bank tizimida yangi muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan, kiberxavfsizlik tahdidlari, axborot xavfsizligi bilan bog‘liq risklar hamda IT infratuzilma xarajatlarining yuqoriligi tijorat banklari faoliyatida muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklari kapitallashuvini boshqarishning nazariy asoslarini o‘rganish, O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning moliyaviy samaradorlikka ta’sirini tahlil qilish hamda bank kapitalini boshqarishni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR SHARHI

Bank kapitali va moliyaviy barqarorlik masalalari iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Frederic S. Mishkin bank kapitalining yetarliligi moliyaviy tizim ishonchliligini ta’minlovchi asosiy omillardan biri ekanligini ta’kidlaydi (Mishkin, 2021). Muallifning fikriga ko‘ra, kapital yetarliligi banklarning iqtisodiy inqirozlarga bardosh berish imkoniyatini oshiradi hamda moliyaviy risklarni kamaytiradi.

Peter S. Rose tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda zamonaviy texnologiyalarni bank tizimiga joriy etish operatsion samaradorlikni oshirishi qayd etilgan (Rose and Hudgins, 2013). Muallifning fikriga ko‘ra, avtomatlashtirilgan bank xizmatlari operatsion xarajatlarni kamaytiradi va bank foydasining ortishiga xizmat qiladi.

Basel Committee on Banking Supervision tomonidan ishlab chiqilgan Basel III standartlarida kapital yetarliligini ta’minlash, likvidlik risklarini kamaytirish va bank tizimi barqarorligini mustahkamlash masalalariga alohida e’tibor qaratilgan.

World Bank va International Monetary Fund tadqiqotlarida raqamli moliyaviy xizmatlarning iqtisodiy rivojlanishga ta’siri o‘rganilgan. Tadqiqotlarga ko‘ra, mobil banking va elektron to‘lov tizimlarining rivojlanishi moliyaviy inklyuzivlikni oshirishga xizmat qiladi.

Mahalliy tadqiqotlarda ham bank tizimini raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorligi va bank xizmatlari sifatiga ta’siri o‘rganilgan. Tadqiqotlarda raqamli bank xizmatlari operatsion xarajatlarni kamaytirishi, xizmat ko‘rsatish tezligini oshirishi va banklarning raqobatbardoshligini kuchaytirishi qayd etilgan.

Biroq mavjud ilmiy tadqiqotlarda raqamli transformatsiyaning tijorat banklari kapitallashuviga ta’siri, ayniqsa O‘zbekiston bank tizimi misolida kompleks statistik tahlil asosida yetarli darajada o‘rganilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida iqtisodiy-statistik tahlil, taqqoslash, guruhlash, trend tahlili hamda analiz va sintez usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning axborot bazasi sifatida:

- O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki statistik ma’lumotlari;
- tijorat banklarining yillik hisobotlari;
- World Bank ma’lumotlari;
- IMF hisobotlari;
- Basel Committee on Banking Supervision materiallaridan foydalanildi.

Tadqiqot davomida 2020–2024-yillar oralig‘ida O‘zbekistonning yirik tijorat banklari faoliyati o‘rganildi. Jumladan, Agrobank, Asaka bank, Ipoteka-bank, Hamkorbank va Kapitalbank banklarining moliyaviy ko‘rsatkichlari hamda raqamli xizmatlari tahlil qilindi.

Tadqiqotda quyidagi iqtisodiy indikatorlardan foydalanildi:

- kapital yetarliligi koeffitsienti;
- ROA (aktivlar rentabelligi);
- ROE (kapital rentabelligi);
- muammoli kreditlar ulushi;
- mobil banking foydalanuvchilari soni;
- elektron tranzaksiyalar hajmi.

O‘ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA HOLATI TAHLILI

So‘nggi yillarda O‘zbekiston bank tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonlari sezilarli darajada jadallashdi. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasidan keyingi davrda masofaviy bank xizmatlariga bo‘lgan talab keskin oshdi.

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma’lumotlariga ko‘ra, mobil banking va elektron to‘lov xizmatlaridan foydalanuvchilar soni yil sayin ortib bormoqda. Bu esa tijorat banklari tomonidan raqamli xizmatlarni rivojlantirishga bo‘lgan e’tibor kuchayayotganini ko‘rsatadi.

Kapitalbank va Hamkorbank tomonidan mobil ilovalar hamda masofaviy xizmatlarning faol rivojlantirilishi mijozlar sonining sezilarli darajada oshishiga olib kelgan. Xususan, mobil ilovalar orqali:

- onlayn to‘lovlar;
- masofaviy kreditlash;
- elektron identifikatsiya;
- onlayn omonatlar xizmatlarining rivojlanishi operatsion xarajatlarni qisqartirishga xizmat qilmoqda.

Ipoteka-bank va Asaka bank tomonidan raqamli kreditlash tizimlarining joriy etilishi kredit ajratish jarayonlarini tezlashtirgan hamda mijozlarga xizmat ko‘rsatish sifatini oshirgan.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli xizmatlarni faol rivojlantirayotgan banklarda:

- komission daromadlar ulushi yuqori;
- operatsion xarajatlar nisbatan past;
- xizmat ko‘rsatish tezligi yuqori;
- mijozlar bazasi kengroq shakllanmoqda.

Bu esa raqamli transformatsiyaning tijorat banklari kapitallashuviga ijobiy ta’sir ko‘rsatayotganini tasdiqlaydi.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA RISK-MENEJMENT O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIK

Raqamli transformatsiya banklarga o‘zgaruvchi o‘zaro bog‘liqlikli moliyaviy jarayonlarni keltirib chiqaradi.

Bugungi kunda har bir tijorat bankining mobil bank ilovasi, onlayn kredit, kiber-toplamlar, API-lar orqali korporativ hamkorlik tizimlari o‘rtasida moliyaviy barqarorlik, likvidlik, kapital yetarligi va mijoz faolligi o‘rtasida yangi dinamik o‘zaro bog‘liqlik shakllanmoqda.

Risk-menejment integratsiyasi printsipi

Raqamli transformatsiya sharoitida kapitalni boshqarishda risk-menejment integratsiyasi printsipi quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

Har bir yangi raqamli xizmat (mobil bank, onlayn kredit, API-lar, bulutli xizmatlar) uchun risk-menejment modeli va zarar ehtimoli bo‘yicha hisob-kitob o‘tkaziladi;

Kredit portfeli, operatsion risk, kiber-xavf va market risk o‘rtasida umumiy risk-menejment tizimi birlashtiriladi.

Bu printsip raqamli xizmatlarning o‘sishi bilan kapital yetarligi darajasi (CAR) va moliyaviy barqarorlik ko‘rsatkichlari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni mustahkamlashga yordam beradi.

MIJOZ-MARKAZLI INVESTITSIYA REJALASHTIRISH

Raqamli xizmatlarning oshishi banklarga mijoz-markazli investitsiya rejalashtirish printsipini qo‘llashga majbur qiladi.

Bu printsip raqamli xizmatlarga investitsiya qilishda quyidagilarga qarashni talab etadi:

Mijoz faolligi (mobil bank foydalanuvchilari soni, onlayn to‘lovlar hajmi, moliyaviy oqimlarning o‘sishi);

Raqamli xizmatlardan olingan daromad (mobil bank, onlayn kredit, korporativ API-lar);

Kiber-xavfsizlik xarajatlari va moliyaviy barqarorlik o‘rtasidagi muvozanat.

Bu printsip Orta Osiyo hamda Afrika mamlakatlari moliyaviy tizimidagi o‘rganishlar ham o‘rtasida tasdiqlangan: mijozlarning mobil bank bilan bog‘liq faolligi oshishi bilan moliyaviy barqarorlik va kapital yetarligi darajasi oshadi.

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING TIJORAT BANKLARI KAPITALLASHUVIGA TA’SIRI

Raqamli transformatsiya tijorat banklari kapitallashuviga bir necha yo‘nalishlarda ta’sir ko‘rsatadi.

Birinchidan, raqamli bank xizmatlari operatsion xarajatlarni kamaytiradi. An’anaviy bank xizmatlarida filial xarajatlari, qog‘oz hujjatlar va qo‘shimcha ishchi kuchi talab qilinsa, raqamli xizmatlar ushbu xarajatlarni sezilarli darajada qisqartirish imkonini beradi.

Ikkinchidan, raqamli xizmatlar tranzaksiya hajmining ortishiga olib keladi. Elektron to‘lov tizimlari va mobil banking xizmatlari orqali banklarning komission daromadlari oshadi. Natijada banklarning sof foydasi va kapital bazasi mustahkamlanadi.

Uchinchidan, fintech texnologiyalarining joriy etilishi kredit risklarini samarali boshqarish imkonini yaratadi. Sun’iy intellekt asosidagi monitoring tizimlari muammoli kreditlar ulushini kamaytirishga yordam bermoqda.

Shuningdek, raqamli transformatsiya banklarning investitsion jozibadorligini oshiradi. Zamonaviy texnologiyalarni faol joriy etayotgan banklar investorlar va mijozlar uchun yanada ishonchli moliyaviy institut sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Shu bilan birga, raqamli transformatsiya bank tizimida ayrim xavflarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan:

- kiberxavfsizlik tahdidlari;
- axborot xavfsizligi bilan bog‘liq risklar;
- IT infratuzilma xarajatlarining yuqoriligi banklar faoliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

ILMIY YANGILIK

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat:

- raqamli transformatsiyaning tijorat banklari kapitallashuviga ta’siri O‘zbekiston bank tizimi misolida kompleks tahlil qilindi;
- raqamli bank xizmatlari va moliyaviy samaradorlik o‘rtasidagi bog‘liqlik iqtisodiy jihatdan asoslab berildi;
- tijorat banklarida fintech texnologiyalarining bank kapitali barqarorligiga ta’siri tahlil qilindi;
- tijorat banklari kapitallashuvini boshqarishni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TIJORAT BANKLARI KAPITALLASHUVINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Raqamli transformatsiya sharoitida tijorat banklari kapitallashuvini samarali boshqarish uchun quyidagi yo‘nalishlarga alohida e’tibor qaratish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

1. Mobil banking va internet banking xizmatlarini rivojlantirish

Masofaviy bank xizmatlarini kengaytirish banklarning komission daromadlarini oshirishga xizmat qiladi.

2. Fintech texnologiyalarini keng joriy etish

Sun’iy intellekt, blockchain va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlarini joriy etish bank risklarini kamaytirish hamda moliyaviy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

3. Kiberxavfsizlik tizimlarini kuchaytirish

Axborot xavfsizligini ta’minlash raqamli transformatsiya sharoitida bank tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

4. IT infratuzilmani modernizatsiya qilish

Bulutli texnologiyalar va zamonaviy server tizimlarini rivojlantirish bank xizmatlari samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

5. Basel standartlari asosida kapital boshqaruvini takomillashtirish

Kapital yetarliligini xalqaro standartlar asosida boshqarish bank tizimi barqarorligini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega.

O'ZBEKISTON BANK TIZIMI: AKTIVLAR VA SOF FOYDA DINAMIKASI

Manba: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, ITIM, Bankers.uz (2020–2024)

1-jadval. Bank tizimi aktivlarining o'sish dinamikasi

Ko'rsatkich	2020	2021	2022	2023	2024 Q1
Jami aktivlar (mlrd so'm)	264 000	358 000	470 000	577 000	648 600
Kreditlar (mlrd so'm)	17500000,0%	23800000,0%	32000000,0%	42400000,0%	47000000,0%
Aktivlar o'sish sur'ati (%)	—	0,356060606	0,312849162	0,227659574	0,124090121
Kreditlar o'sish sur'ati (%)	—	0,36	0,344537815	0,325	0,108490566

2-jadval. Tijorat banklari sof foyda dinamikasi

Ko'rsatkich	2021	2022	2023	2024	O'zgarish 22-23
Jami sof foyda (mlrd so'm)	4 200	5 154	12 373	6 966	-43,7%
Davlat banklari foydasi	3 100	3 800	9 100	- 317	-103,5%
Xususiy banklar foydasi	1 100	1 354	3 273	7 283	122,5%
Banklar soni (ta)	30	33	35	35	—

O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI — KAPITAL KO'RSATKICHLARI (2023-yil yakunlari)

Manba: O'z.Resp. MB Moliyaviy barqarorlik sharhi 2023; ITIM; American Journal of Economics and Business Management, 2026

3-jadval. Kapital yetarliligi va moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	O'zbekiston (2023)	Basel III me'yori	Markaziy Osiyo o'rtachasi	Holat	Izoh
Kapital yetarliligi (CAR)	17,3% – 21,2%	min. 8%	~14%	✓ Yuqori	Basel III talabidan 2x+ yuqori
Birinchi darajali kapital (Tier-1)	~14–16%	min. 6%	~11%	✓ Yaxshi	Markaziy Osiyo bo'yicha lider
Aktivlar rentabelligi (ROA)	2,7%	—	~1,8%	✓ Yuqori	MO regionida eng yuqori
Kapital rentabelligi (ROE)	~18–22%	—	~14%	✓ Yaxshi	Xususiy banklarda yuqori
Muammoli kreditlar (NPL)	2,9%	max. 5%	~4,2%	✓ Norma	MO regionida eng past NPL
Davlat banklari aktivlar ulushi	78%	—	~50%	⚠ Yuqori	Konsentratsiya xavfi mavjud
Kreditlar/Depozitlar nisbati (davlat banklari)	251%	max ~100%	~130%	✕ Xavfli	Kreditlar depozitdan 2.5x ortiq
Kreditlar/Depozitlar nisbati (xususiy banklar)	87%	max ~100%	~90%	✓ Norma	Maqbul darajada

Aktivlar o'sish sur'ati (2024 Q1)	15,4%	—	~12%	✓ Me'yorida	Oldingi yillarga nisbatan sekinlashdi
Naqd pul ulushi (2024 Q1)	20,1%	—	~35%	✓ Yaxshi	Pasayish tendensiyasi kuzatilmoqda

RAQAMLI TO'LOVLAR VA 2030-YIL PROGNOIZ

Manba: O'zbekiston MB; Kun.uz; Statista; American Journal of Economics and Business Management, 2026

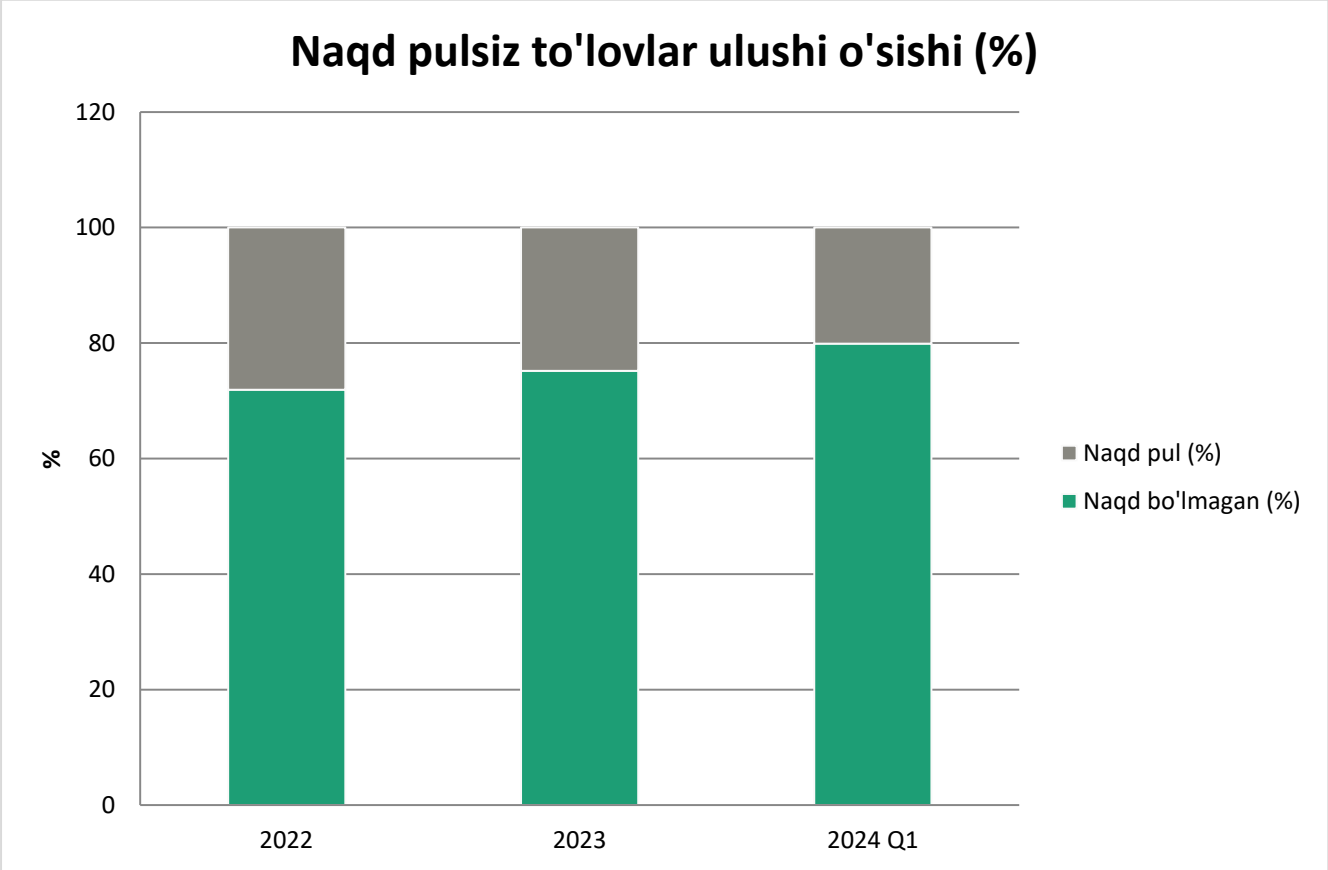
4-jadval. Naqd pulsiz to'lovlar va raqamli bank xizmatlarining o'sishi

Ko'rsatkich	2022	2023	2024 Q1	O'zgarish 22→24	Manba
Jami kartali to'lovlar (trln so'm)	96	164	184	+91,7%	*O'z.Resp. MB*
Naqd bo'lmagan to'lovlar ulushi (%)	71,9	75,2	79,9	+800,0%	*O'z.Resp. MB*
Naqd pul ulushi (%)	28,1	24,8	20,1	-800,0%	*O'z.Resp. MB*
Raqamli bank bozori hajmi (mln $)	85	95	101,7	+19,6%	*Statista*
Raqamli to'lovlar bozori (mlrd $)	12,4	15,8	18,2	+46,8%	*Statista*

5-jadval. 2030-yilga prognoz (optimistik stsenariy)

Ko'rsatkich	2023 holati	2030 prognoz	O'sish ko'rsatkichi	Ta'sir mexanizmi	Manba
Jami bank aktivlari (trln so'm)	577	1725	+3x	Iqtisodiy o'sish + raqamlashtirish	*AJEBM 2026*
Raqamli tranzaksiyalar ulushi (%)	~75%	97%	+22 f.b.	Fintech kengayishi	*AJEBM 2026*
Sof foyda (trln so'm)	12,4	50,5	+4.2x	Samaradorlik va o'sish	*AJEBM 2026*

Operatsion xarajatlar kamayishi	—	9,1% gacha	AI ta'siri	Sun'iy intellekt joriy etish	*AJEBM 2026*
Kreditlash tezligi oshishi	—	14,2% gacha	AI ta'siri	Avtomatik baholash tizimlari	*AJEBM 2026*
Raqamli bank bozori (mln $)	~95	168,6	+77%	CAGR 10,64%/yil (2024–2029)	*Statista*
Raqamli to'lovlar bozori (mlrd $)	~15	28,8	+92%	CAGR 31,12%/yil (2025–2029)	*Statista*

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamli transformatsiya zamonaviy bank tizimining muhim rivojlanish omillaridan biri hisoblanadi. Bank xizmatlarini raqamlashtirish, mobil banking va elektron to‘lov tizimlarini keng joriy etish tijorat banklari faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishi operatsion xarajatlarni

kamaytirish, xizmat ko‘rsatish tezligini oshirish hamda mijozlar bazasini kengaytirish imkonini bermoqda.

Tadqiqot davomida O‘zbekiston tijorat banklari faoliyati misolida raqamli transformatsiyaning bank kapitallashuviga ta’siri tahlil qilindi. Tahlillar natijasida raqamli xizmatlar ulushining oshishi banklarning komission daromadlari, kapital yetarliligi hamda moliyaviy barqarorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi aniqlandi. Shuningdek, fintech texnologiyalari va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlarining joriy etilishi kredit risklarini kamaytirish hamda bank faoliyati samaradorligini oshirishga xizmat qilayotgani kuzatildi.

Bundan tashqari, raqamli transformatsiya tijorat banklarining investitsion jozibadorligini oshirishda ham muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Zamonaviy texnologiyalarni faol joriy etayotgan banklar bozorda raqobatbardoshligini mustahkamlab, mijozlar ishonchini oshirmoqda.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari raqamli transformatsiya jarayonlari bank tizimida ayrim xavf va muammolarni ham yuzaga keltirishini ko‘rsatdi. Jumladan, kiberxavfsizlik tahdidlari, axborot xavfsizligi bilan bog‘liq risklar hamda IT infratuzilmani rivojlantirish xarajatlarining yuqoriligi tijorat banklari faoliyatida muayyan qiyinchiliklarni keltirib chiqarmoqda. Shu sababli tijorat banklarida zamonaviy kiberxavfsizlik tizimlarini rivojlantirish va risk-menejment mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot davomida tijorat banklari kapitallashuvini boshqarishni takomillashtirish bo‘yicha bir qator ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Xususan, mobil banking va internet banking xizmatlarini kengaytirish, fintech texnologiyalarini faol joriy etish, IT infratuzilmani modernizatsiya qilish hamda Basel standartlari asosida kapital boshqaruvini takomillashtirish bank tizimi moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qilishi asoslab berildi.

Umuman olganda, raqamli transformatsiya tijorat banklari kapitallashuvini mustahkamlash, moliyaviy samaradorlikni oshirish va bank tizimining raqobatbardoshligini kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalaridan tijorat banklari faoliyatida, bank tizimini modernizatsiya qilish jarayonlarida hamda kelgusidagi ilmiy tadqiqotlarda foydalanish mumkin.

MANBALAR

1. N. N. Akhmedov, A. M. Khamidov, Sh. M. Khamidov. (2026). “Digital transformation and financial performance of commercial banks in Uzbekistan: an empirical assessment”. Zenodo. Available at: https://zenodo.org/records/19234468
2. T. T. To’xtayeva. (2022). “Digital transformation of Uzbek banks and its impact on financial stability”. Interfinance TSUE Journal. Available at: https://interfinance.tsue.uz/?p=4707
3. R. M. Muhamedjonov. (2018). “Tijorat banklari kapitalining iqtisodiy mohiyati va boshqaruv amaliyoti”. Neliti Publications. Available at: https://media.neliti.com/media/publications/663992-tijorat-banklari-kapitalining-iqtisodiy-8aa5b2ec.pdf
4. O. A. Olimova. (2023). “The impact of digital transformation in commercial banks on financial performance”. American Journal of Economics and Business Management. Available at: https://globalresearchnetwork.us/index.php/ajebm/article/view/4957
5. National Bank of Uzbekistan. (2025). “Financial Services” – Invest.gov.uz guide. Available at: https://invest.gov.uz/en/guide/explore/9

6. International Monetary Fund (IMF). (2021). “Stay competitive in the digital age: the future of banks”. IMF eLibrary. Available at: https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2021/046/article-A001-en.xml
7. M. K. Khamidov. (2024). “Development of the banking sector in Uzbekistan in the digital economy”. CyberLeninka. Available at: https://cyberleninka.ru/article/n/development-of-the-banking-sector-in-uzbekistan-in-the-digital-economy
8. P. A. Ogunleye. (2026). “Digital transformation and bank capital adequacy in Sub-Saharan Africa”. AESSWeb Journal of Economics and Business Management. Available at: https://archive.aessweb.com/index.php/5002/article/view/5903
9. M. O’zbekova. (2025). “The importance of digital transformation processes in commercial banks in Uzbekistan”. Worlds of Science Journal. Available at: https://worldsiencepub.com/index.php/shokhal/article/view/5522
10. M. M. Muminov. (2025). “Unpacking risk management in the age of transformation”. Risk Management Journal – ScienceDirect. Available at: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1059056025006070